

I.

S ø r g e t a l e

holden

i det Kongelige Norske Videnskabers-Selskab

den 22de December 1828

over

dets afdøde Præsæs

Statsraad og Commandeur af Nordstjerneordenen

C h r i s t i a n K r o h g

af

Niels Støckfleth Schulk.

Tilligemed de i samme Anledning forfattede

Cantater.

I

Vertrag

zwischen

der Königl. Preuss. Regierung

und dem Fürstbischöflichen Consistorium

zu

Worms

betreffend die Verwaltung der Kirchenangelegenheiten

Artikel

1

Die Kirche zu Worms

steht unter der Verwaltung der Königl. Regierung

unter

Der Fürstbischöfliche Consistorium zu Worms

Forerindring.

Den tode November f. A. døde det Kongl. Norske Videnskabers-Selskabs Præsides, Statsraad og Commandeur af Nordstjerneordenen, Christian Krohg, under sit Ophold i Christiania. Ved Efterretningen om dette for Selskabet og for hele Norges Land saa sørgelige Dødsfald besluttede Selskabets herværende Medlemmer, i et Møde den 3die December, overeensstemmende med Statuternes § 25, at hans Minde skulde hædres ved en Tale paa Selskabets Forsamlingsaal. Denne Sørgelidtilighed fandt Sted den 22de December om Eftermiddagen Kl. 6. I denne Anledning havde Tvende af Selskabets Medlemmer, efter Anmodning, velvilligen besørget Locallet paa en til Høitideligheden svarende Maade smagfuldt decoreret og oplyst. Over Indgangen fra Gaden var anbragt et Transparent med den Afdødes Navn og følgende Inscription:

„I Sørgedragt staaer Folket ved hans Baare
og sælber taust den bittere Affkeedstaare.“

Indgangen, smukt oplyst, var beklædt med Granbar. Salens Bæge vare decorerede med sort Drapperie; Talestolen, Orchesteret, Lamperne og Lysekronerne ligeledes deels bedækkede med sort Klæde, deels behængte med Sørgeslor. I Baggrunden af Salen var anbragt en Gruppe af Grantræer, der indsluttede et Monument, forestillende en Støtte paa et Fjeld, paa hvilken saaes en Urne, og ved

hvis Fod paa den ene Side et Skjold med det Norske Vaaben, og paa den anden Side en Ugle; midt paa Støtten fandtes Krohgs Portrait og nedenunder følgende Linier:

„Ord tolke ei vort Savn, hans Høder,
men Folket, hele Folket græder!“

Cantaten udførtes ved det musikøvende Selskabs velvillige Assistance, hvori Hr. Kammermusicus Lemming og Datter, Somsfrue Lemming, havde den Godhed at deeltage.

Festligheden forhøiedes ved, at Tvende af Selskabets Medlemmer, efter deres, Selskabet gjorde, og med Taknemmelighed antagne, Tilbud, havde foranstaltet, at Sørgehitideligheden begyndte og endte med Kanonsalver og Minuttskud fra Christianssteensbakkens, samt at Sørgemusik gaves udenfor Selskabets Locale under Oplysning af Beegkrandsse.

Trondhjem, den 9de Januar 1829.

Trondhjem, den 9de Januar 1829.

Trondhjem, den 9de Januar 1829.

Trondhjem, den 9de Januar 1829.

Hoist ærede Forsamling!

Det blev min Lod, her at tale om den Sorg, som saa mange Hjertex i det hele Land føle med den dybe, tause Smerte, der fattes Ord. Og da jeg kun alt for vel føler, at der vil fattes mig paa Ord, som kunde fyldestgjøre disse Hjerternes dybe Fornemmelser, og tillige nødvendig vilde have endog kun det fjerneste Skin af ubesteden Driftighed imod mig, i det jeg her fremstaaer at tale om den beskedeneste Storhed og Fortjeneste: saa er det en Trang for mig, forud at erklære, at jeg ikke af mig selv vilde have dristet mig til at træde frem som Ordforer paa dette Sted i en Anledning som den, der har samlet os her idag — allermindst paa en Tid, da Embedsforretninger saa ganske have nægtet mig den fornødne Roe; men at det skeer for at opfylde det sørgende Videnskabs-Selskabs Beslutning overeensstemmende med dets Statuter. Jeg kunde ikke lade noget som helst Hensyn gjælde imod denne Selskabets Beslutning, at ville hævde sin henfarne Formands, Norges uforglemmelige Christian Krohgs Minde; og jeg vilde heller, det skulde siges, at jeg, ved at overtage dette Hverv, havde glemt mine Egners Utilstrækkelighed og sat alle Betæneligheder tilside for den almindelige Sorgs Skyld, end at foranledige Banskeligheder og lægge Hindringer i Veien for en Yttring fra Selskabets Side, der — om end ufuldkommen i dens Fremførelse — dog altid bliver en Stemme med i det store Sørgehuus, hvor Krohgs Navn nævnes med Demod, og et Skyldighedsoffer til hans Minde. Har jeg handlet uret i ikke at unddrage mig, da være min gode Villie og denne min Erklæring en udsonende Undskyldning!

Var Hensigten af de Ord, jeg her skal tale, ene og alene den, at give de Følelser Røring, der nærmest paatrænge sig, da vilde vel et eneste Blik paa den Hensarnes Færd iblandt os, og hans tidlige og uventede Bortgang være mere end nok for hver Fædrelandets Ven og hvert følende Hjerter. Jeg behøvede da blot at lade den offentlige Stemme, der allerede har yttret sig saa skjont, saa rørende, gjentage sine Yttringer i denne Sergehal, vis paa, at de vilde smelte Hjerterne — behøvede kun at nævne, hvorledes han stædedes til Torde, skjendt død langt borte fra sit Hjemsted og fra Sines Kreds, og hvorledes Efterretningen derom rørte Hjerterne i Bye og i Bygd, og fyldte dem med Taknemmelighed mod hine Norges Mænd, der saa værdigen tolkede Folkets Følelser ved hans Vaare; eller gjentage Ordet fra hvin elskelige Harpe, fra hvilken disse Toner lode:

„Han er død, den Friheds Kamp bold!

Stivnet hviler nu den Haand i Torden,

som det stærke, underskjønne Skjold

smeddede for Palmen i vort Norden!

Palmens Engel! græd ved Gravens Rand!

Du har ingen Kamp meer, som han.“

vis paa at gjøre den Følelse levende og hjerterørende: Norge har mistet en fjelden Sen — dets unge Frihed en viis Mentor. Eller jeg behøvede kun at vise hen til en Enkelt af de Grindringer fra hans bramfrie Wandel, som nærmest omgive os, og vidne om hans Aand og Hjerter — eller at nævne den dybtsaarede Mage og de Faderløse, som, efter at have flere Gange maattet offre saa mange Savnets og Længselens Dage paa Fædrelandets Alter — denne for dem svære Skat af den Hæder og Villid, han nød — nu tilsidst maatte see Gjensynets klare Haab aldeles udsuffet og here det knusende Budskab, at de skulle aldrig see ham mere paa denne Jord — just medens de omme Tanker og Følelser bekræftigede sig med den forestaaende kjerlige Modtagelse: og jeg er vis paa, at hvert Hjerter vilde stemmes til at dele

Sorgen med de Forladte, som mistede en saadan Mand, en saadan Fader. — Men dette skulde jo ikke være denne sørgelige Høitideligheds eneste Hensigt? Den skulde jo tillige være et Hædersminde for den Hensarne, saa at den, ved at være et Udtryk for Følelsen af vort Tab, tillige skulde ligesom sige: Saadan var den Tabte, som vi begræde. Ligesom dette Samfund, der ved hans Død tabte sin Førmænd, og derved tillige den Hæder og Glands, som hans Navn udbredte derover, har ved denne Sørgefest ei alene villet give sine egne vemodige og erkjendelige Følelser et Udtryk, men og tillige villet lade det worde vitterligt, hvilken Mand det erkjendte i ham: saa skulde vel og disse mine Ord indeholde i det Mindste Noget af den Hensarnes Levnetsløb paa denne Jord. Og hvor vilde jeg ønske, at jeg var i Besiddelse af og kunde meddele omstændeligen alle væsentlige Træk af vor Hensarnes Wiismands Liv! thi en saadan Meddelelse vilde være den bedste Lovtale over ham, den skjønneste Krands om hans Minde. Men end ikke alle vigtige Optrin og Omstændigheder i hans Liv har Tidens Korthed tilladt mig at indsamle. En saadan Samlen kræver ogsaa saa meget længere og omhyggeligere Arbejde, jo stillere og beskednere den Mand's Wandel har været, hvis Billede Man paa denne Maade vil fremstille. Hvad jeg har kunnet komme i Besiddelse af i denne Henseende, skal jeg her efter Evne meddele.

Norges uforglemmelige Christian Krohg blev født den 15de Januarii 1777 paa Gaarden Nitteberg i Sjerdrums Præstegjæld i Aggershuus Stift af Forældrene Oberst og General-Beimester Georg Anthon Krohg og Maren Hofgaard. Indtil sit 14de Aar nød han Opdragelse og Underviisning i Hjemmet. En, som særdeles duelig Academicus da bekjendt, ung Mand, ved Navn Knudsen, var hans Privatlærer. Denne levede ogsaa at see hvilken herlig Bygning der i Aarenes Lob reiste sig paa den tidlig lagte Grundvold, og med hvilken skøn Belønning Ungdomslærerens ofte mejsomme Kalb kan velsignes. Den for sin Søns Danelse omhyggelige Fader derimod forlod denne Jord allerede i Aaret 1796,

forinden vor Krohg endda havde fuldendt sin academiske Bane. Senere er ogsaa hiin hans Ungdomslærer kaldet bort herfra. Han skulde ikke opleve den Bedrøvelse, at see sin hæderkronede Eleves tidlige Grav og dele Fædrelandets Sorg ved den. Een af de Lærere, som Forsynet bestilte for vor Krohg i hans unge Alder udenfor Hjemmet, tæller dette Samfund blandt sine Medlemmer og denne Sørgefest i sin Forsamling — den hæderværdige Ddning Hr. Rector Boye, som da var Rector for Kongsbjergs lærde Skole, i hvilken den fjortenaarige Yngling blev indsat for at forberedes til Universitetet. I Aaret 1794 blev han dimitteret fra Skolen, 17 Aar gammel, og modtoges af Kjøbenhavns Universitet med hædrende Udmærkelse. Med hvilke Anlag og med hvilken Flid han der dyrkede Studeringerne, kan skjønes deraf, at han — efter at have, som tyveaarig Yngling, fuldendt sine Examina — blev, ikke meget længe derefter, nemlig i Aaret 1800, i en Alder af omtrent 23 Aar, udnævnt til adjungeret Lærer ved Universitetets juridiske Facultet. Han blev kort efter tillige bestillet til Lærer ved Secadetacademiet i Kjøbenhavn, i hvilken Stilling han udgav sin Lærebog i Folkeretten. I Aaret 1803 blev han udnævnt til Professor Juris extraordinarius, og begyndte da Udgivelsen af hiint Tidsskrift, der, under Titel af „Juridisk Archiv,“ og siden fortsat af Danmarks berømte Lovkyndige, Hr. Conferenceraad Drsted, har gjennem en lang Række af Aar hævdet en saa udmærket Plads blandt Retsvidenskabens Skrifter i Danmark og Norge, og af hvis Fortale en Ubenævnt nu har slettet en Skjøn og udtrykksfuld Mindefrands paa hans Grav. — Men ikke længe forblev han i denne Stilling. Det var som om Norges Genius saae med Uro, at Danmark smilede til og søgte at vinde den unge, haabfulde Norges Son, og derfor ilede med at drage ham tilbage til dets Skjød; thi hvormeget det end kunde synes, at den Lykke og Paaskjønnelse, han havde modt i Rigernes daværende Hovedstad — dette Lærdommens og Videnskabelighedens sande Pantheon — maatte være smigrende og tillokkende for den unge Mand; hvor lovende end Ud-

figterne i det Tilkommende maatte være efter en saadan Begyndelse: saa søgte han dog i Aaret 1804 — altsaa Aaret efter sin Udnævnelse til Professor — og erholdt Assessoratet i Trondhjems Stiftsloverret. Et lykkeligt Vaand, der drog ham til Trondhjem fremfor til noget andet Sted i Føde-landet, var nemlig allerede knyttet. Her havde han fundet sit Livs Ledsa-gerinde, og var allerede, fra Aaret 1800 af, forenet i et lykkeligt Egteskab med den Elskede, som nu begræder hans Død. — Saaledes blev han vor. Saa fik Norge den Son tilbage, som det med Grund har været stolt af at eie, og hvis Savn det nu beklager.

Fra den Tid af har Trondelagen seet hans Færd og været Vidne til hans ligesaa udmærkede som beskedne Wandel som Embedsmand og Borger; og det kunde vel synes overflødig at anføre Noget i Særdeleshed deraf til hans Hæder, da der om hans Duelighed, og hans redelige og samvittighedsfulde Embedsforølse sikkerligen ikke vil findes to forskellige Meninger, ligesaa lidet som om hans humane, velvillige og fordringsfrie Character. Dog, jeg skulde forsee mig mod Trondernes Taknemmelighedsfølelse, dersom jeg ikke nævnde i det Mindste Nogle af hans Fortjenester af denne Bye udenfor hans egentlige Embedsvirkekræds. Det bør dog findes i dette korte Omrids af hans Levnetsløb, der skulde fremkalde hos os hans Minde, medens Sorgen viser vemodigen hen til hans Grav — det bør dog findes her, at han ligesaa fra Aaret 1805 og indtil i Aaret 1814 var Medbestyrer af denne Byes borgerlige Realskole — dette for den opvoksende Slægt saa vigtige og velgjørende Institut — og at han i det Halve af denne Tid forestod den vigtigste og vanskeligste Deel af Bestyrelsen, nemlig det specielle Ofsyn med Underviisningen. Dette horer vistnok i Almindelighed til det Slags Arbejder, som glimre mindst, naar de rygtes alvorligst, og som derfor ofte kun lidet bemærkes. Men skjonsomme Medborgere, taknemmelige Fædre og Mødre og de til Mænd blevne Ynglinger ville ikke overse, hvad Mænd, som en Krohg, ere for saadanne Indretningers Vedligeholdelse, og hvad Skolerne

— disse Samfundsbygningens Grundstene — vilde blive, dersom enhver saadan Mand af Indsigter, Anseelse og Indflydelse vilde unddrage sig Noien af deres Bestyrelse og Tilsyn. For mit eget Vedkommende nævner jeg her saa meget hellere denne Deel af Krohgs almeennyttige Virksomhed, som det var derved jeg først fik Leilighed til nærmere at kjende denne fra saa mange Sider udmærkede Mand og hans saa rigt udstyrede Mand. Aldrig skal jeg glemme den forekommende Belvillie, hvormed han mødte mig, der — som ung Embedsmand og Fremmed her paa Stedet — trængte saa meget til Raad og Veiledning. Jeg havde snart Anledning til at gjøre den Erfaring, som sikkerligen Enhver har gjort, der nød hans fortrolige Omgang, at saa tilbageholden som hans store Beskedenhed gjorde ham i Selskabslivet, saa aaben og lærerig var hans Meddelelse i den fortrolige Samtale; og Man forlod ham neppe nogen Gang, efter en Saadan, uden at have lært Noget deraf. — Det bør vel ogsaa findes nævnt her, og ikke overgives til For-glemmelse, at som han, skjondt boende udenfor Byen, tog en virksom Deel i det, i Erængselsaarene, under Forsæde af Trondhjems Biskop oprettede Velgjørenhedselskab, der lindrede saa mangen værdig Families Nød og Kummer, og om hvis Virksomhed det til Selskabets Bedste udgivne Blad endnu vidner: saa havde han ogsaa, efter hoiere Befaling, en væsentlig Deel i en, den almindelige Fattigforsorgelse vedkommende, Commission angaaende en Dvangsarbeidsanstalts Oprettelse, saavel som og i den Commission, der udarbejdede en Plan til en forbedret Indretning for de Ulykkeligste blandt alle Lidende, — de Banvittige, — en Plan, som Een af vore sagkyndigste Mænd har, for ikke længe siden, omtalt med udmærket Berømmelse, og som endnu er Gjenstand for den offentlige Bestyrelses menneskekjerlige Opmærksomhed. Ut Sværksættelsen af disse Planer endnu høre blandt Forventningerne, formindsker vel ikke Arbeidets Krav paa Erkjendtlighed? — De høre maaskee til hine ædlere Frugters Frøe, der sædvanligen ligge længst i Jorden, før de spire. — Er det en Betsignelse for en Egn, et Samfund, at eie i sin

Midte Mænd, der med lys Aand og udbredt Kundskab forene en ædel Villie til at tage Deel i Alt hvad der sigter til almeent Vel, da sorg, Trøndelag, ved din Krohgs Død! — mange aandelige Kræfter sluktes for Dig ved den. —

Men i det jeg her fremkalder disse enkelte Erindringer af vor Krohgs Vandring iblandt os, skulde jeg da vel, paa dette Sted og ved denne sørgelige Veilighed, kunne forglemme at omtale, at denne sande Videnskabsmand var det Kongelige Norske Videnskabers-Selskabs Pryd fra 26de Februarii 1805? — I denne lange Række af Aar deltog han med Beredvillighed i alle Selskabets Anliggender, og det sees af dets Forhandlinger, at han har været Medlem af næsten alle de Committeeer, der til forskjellige Tider ere blevne udnævnte til at overveje vigtigere Sager, Selskabets Tary vedkommende. Og da dette vort Samfunds forrige Præsæs i Aaret 1820 ndmeldte sig, overtog Krohg, efter eenstemmigt Valg, Bestyrelsen deraf som Præsæs; i hvilken Stilling han, efter det i Aaret 1825, overeensstemmende med Statutterne fornyede, ligeledes eenstemmige Valg, vedblev indtil sin Død. Det er altfor bekjendt, med hvilken Interesse for alle Selskabets Anliggender, for dets Hæder og Virksomhed han den hele Tid arbejdede, til at jeg skulde behøve at omtale det i det Enkelte. Kun som Exempel være det mig tilladt at bringe i Selskabets Medlemmers Erindring hans dybtstuenende Bemærkninger i Anledning af den Idee, som Bladet Budstikken engang optog, om at forflytte dette Selskab bort fra Trondhjem til Hovedstaden; hvilke Bemærkninger giv Grund til at antage, at det var hans Nærværelse i Christiania at tilskrive, at hiin Idee hendode saa snart. Hans var hiin Priisopgave, der lokkede selv Een af Tydslands Retsskærere til, ved en Afhandling, at træde i Forbindelse med Trondhjems Videnskabers-Selskab. Hans var ogsaa den i Aaret 1825 unavngivent udsatte Præmie af 50 Spdl. for den bedst indrettede Samling af statistiske, fornemmelig statsoeconomiske Tabeller over Kongeriget Norge.

Dg naar — som det haabes — Selskabet i Et af de følgende Hefter af sine Skrifter, kan levere Een eller Anden af de Afhandlinger, som det har i Bente, da vil ogsaa deraf erfares, hvorledes han arbejdede paa dets Op-
 livelse og litteraire Forbindelser, og hvad det skylder hans Correspondence med Videnskabsmænd saavel i, som udenfor Landet. — Er da dette Samfund Dig kjær, Du Dafs gamle Stad! — ere kjære Erindringer fra det Forgangne om dine Hædersmænd — om en Gunnerus, en Suhm og en Schønning — knyttede til dette Broderskab; mindes Du med Glæde, at Du, den Fjerne blandt Norges Stæder, har derved gennem Aarenes Række altid staaet i en mere umiddelbar Berørelse med selve Kongehuset end dine Søstre, og at Norges Sag ogsaa derved altid har havt en Stemme mere; seer Du med Tilfredshed i dets Skrifter, at det har bidraget til at fremkalde Nandens Skatte i vort fjerne Norden; finder dit Fædrelandsfind Næring ved at skue henover dets nu snart syttiaarige Tilværelse og tænke paa de Flidens og Vindsibelighedens Fordele, det ved sine Opmuntringer har fremlokket i dine Bygder, og den Sands og Eftertanke for det Gavn-
 lige, det har vaakt i mangen Families Huusflid og hos mangen opfindsom Aand blandt Stiftets Almue; er det Dig af noget Værd at have disse videns-
 skabelige Samlinger i dit Skjød, og at være i Besiddelse af dette Middel til at kunne fra det høie Norden verle Tanker med Videnskabernes Dyrkere i andre mere begunstige Egne; og anseer Du det ønskeligere, at dette Organ for Meninger og Tanker maatte bevares og vedblive hos Dig, end at det skulde smelte sammen med Andre, saa at der efterhaanden kun blev ligesom en eneste Rost fra et eneste Sted i Landet: da vil Du sikkerligen dele den Sorg, som nu hviler over dette Samfund ved Tabet af en Formand som Christian Krohg. Hans Bortgang er et Stød, som ryster dets indre Væsen, og vil længe fornemmes i flere endnu ufuldendte Planer, der vare hans Værk, og saa at sige levede ved ham. Hvo erstatter hans Savn? — Trondhjem! dit Videnskabselskab har en svær Sorg. Dodens Mærke omhyller det. —

Havde vor Krohgs Liv end alene været indskrænket til den stille
 Løbebane, han valgte sig som den, der meest stemmede med hans Følelser
 og hans fordringsfrie Sjæl, o der havde endda været Grund nok for denne
 Egn til at sørge vemodigen ved hans tidlige Bortgang, og regne hans Dod
 blandt de smertelige Samsfundstøb, ved hvilke Menneskevennens Hjerte blø-
 der. Men, Trondelag! hører Du ikke de rørende Stemmer trindtomkring
 i Norges Land, der sige Dig, hvilken Mand din Krohg var, og hvad Du
 og det hele Land har mistet? — Fædrelandet sukker ved hans Dod. Fra
 hiint Norges mærkværdige Aar 1814 af blev han dragen frem paa den store
 Skueplads og fik en mere omfattende Virkekreds for sine sjeldne Landseverner.
 Af Eidsvolds Rigsforsamling valgtes han til Medlem af den Committee, der
 skulde udarbejde Norges nye Lovbog; og som Medlem af det overordentlige
 Storting i bemeldte Aar begyndte han den Bane, paa hvilken han har gjort
 sit Navn udbødeligt i Norges Aarbøger. Det er et skönt Vidnesbyrd om,
 baade at Landets nye Regjering klogeligen opsogte Talentet, som og at dette
 ikke behøver at veile til Opmærksomhed for at gjøre sig gjældende, at Krohg
 strax efter Rigerens Forening blev valgt til den vigtige og ansvarsfulde Post
 at være Statsraad, og til, som Saadan, at være om Kongens Person. I
 denne udmærkede Stilling — i hvilken han ogsaa udnævntes først til Rid-
 der og siden til Commandeur af Nordstjerneordenen — forblev han, deels
 i Stockholm, deels i Christiania, indtil i Aaret 1818, da han ansogte og
 erholdt Entledigelse fra sit Embede som Statsraad, for at overtage den til
 ham alene overdragne Udarbeidelse af en nye Criminal-Lovbog. — —
 Har jeg her maaskee ret ved en Streng, som voldes Mislyd i Norges Grav-
 sang over sin tabte Fædresmand? — Jeg veed vel, at Dommene have været
 forskjellige i Henseende til dette Arbejde og dets Udførelse, og ikke tiltroer
 jeg mig Indsigt nok til at kunne bringe dem til Enighed. Men jeg vil spørge
 Dig, mit Fædreland! — nu, efterat det er vitterligt, at Landsanstængelsen
 engang angreb ham i den Grad, at han nær var bleven tabt baade for Dig

og sin Familie og — sig selv; nu, efterat han er død under Arbeidet, vil jeg spørge, og, uden Uro for den Henfarnes Minde, overlade til enhver din Son af Aand og Hjerte at svare derpaa: har han vel bedraget Dig? har han mod Dig fornægtet sin samvittighedsfulde Character, sin utrættelige Arbeidsomhed, sin redelige Willie? — Svar, Norge! med dine Bemodstaarer: han offrede mig sit Liv efter mangen moisom, urolig og bitter Stund; — hvad kan Sonnen gjere mere for sin Moder? — Viis hen til din Thingsal, og lad Verden, lad den sildigste Efterlæggt domme, om vel en saadan Mand kunde svige sit Fædreland og dets store Tillid! — Norges Mænd paa Eidsvold, i Begeistringens Dage og under glade Forhaabninger om det frigjorte Fædrelands Fremtid, saae den nye saavel civile som criminelle Lovbogs Dag imøde som nær forhaanden — allerede til det første eller det andet ordentlige Storthing; og dette gav maaskee Anledning til de store Forventninger om dette Arbeides hastige Udførelse. Jeg forstaaer rigtig nok ikke at bedømme denne Sag; men jeg har hørt, at mere end en Menneskealder er paa andre Steder gaaet hen med at omredigere en almindelig Lovbog, endstjondt Talen der ikke var om at bringe Lovenes Aand i Harmonie med en forandret Statsform, kun om at bringe Orden i Forvirringen og samle det Udsprede; jeg kan tænke mig, at det maae fordrø Tid og Granskning, naar ei alene den store Hær af særskilte Lovbud skal mynstres, og forælbde Love prøves og veies efter den fremskridende Tids og Oplysnings Fordringer og Retsvidenskabens Udvikling, men det Hele tillige bygges paa en frie Statsforfatnings Principer, istedetfor at det forgrundede sig paa Enevoldsmagtens Selvhersker-Idee; og jeg føler, at en Lovbog, som skulde gjælde Medmenneskers Gods og Frihed og Ære og Liv, maatte gjere en Samvittighed og et Hjerte som Krohgs ængstligt, og vække mange Tvivl og mange svære Betæneligheder, der nok kunde raade til Udsættelser og gjentagne Overveielser. Maaskee vilde en Anden, med en mindre dybtstuenende Aand og en mindre ængstlig Samvittighedsfuldhed, i kort

Tid have givet os en Criminallov. Men, om dette vilde have været ønskeligt, derom kunde der vel være store Tvivl. — Havde jeg end ikke selv seet hvad femte ordentlige Storthing fik at see — det Vidnesbyrd, som Krohg & Excerptprotocoller indeholdt, om den uhyre Læsning og Studering, som paa dette Arbeide var af ham anvendt: jeg vilde dog, paa Grund af hans Character og hans videnskabelige Aand, have været paa det Fuldeste overbevist om, at ingen Flid, ingen Noie, ingen Aandsanstrengelse var sparet fra hans Side paa dette ligesaa hæderfulde som vigtige Hverv. Dog glæder det mig her at kunne nævne hine Foliaenter som Kjendsgjerninger om, hvorledes han, uagtet sine forhen saa store og vidtudstrakte Kundskaber, havde arbeidet for at prøve Alt og vælge det Bedste for sit Norges unge Selvstændighed. Vel maae vi beklage, at Værket ei blev udført af ham, for den Ænheds og Grundigheds Skyld, som deraf var at vente; men skal denne Klage lyde som uskjonsom Bebreidelse mod ham, der segnede for tidligt i Graven under den svære Noie?! — Nei, Ingen, som kjendte ham, Ingen, som har fulgt ham med Opmærksomhed gjennem hans offentlige Færd, vil kunne give nogen Tanke Rum, der kunde fordunkle hans Hæder som Norges trofaste og samvittighedsfulde Sen. Dersom jeg kunde tænke mig, at Krohg's Minde skulde behøve noget Forsvar i denne Henseende, da vilde jeg tilføie: Skal det da være forglemt og ikke komme med i Beregningen, at han, i den Tid, da hiint vidtomfattende Arbeide var ham overdraget, tillige — paa det sidste Aar nær — var den hele Lovcommittees Formand, og at han var Repræsentant paa ikke mindre end fem Storthing, som imidlertid holdtes? — Her nævnedes jeg en Side af hans offentlige Liv, som med sin herlige Glæds vil omst. aale hans Navn og hans Minde indtil Norges sidste Slægt, og vidne ligemeget om hans Fædrelandsfind som om hans Duelighed. Jeg tør vel frit spørge Enhver, der kjender noget til hans Arbeider som Storthingsmand: Kan Fædrelandet vel ønske sig en dygtigere, en samvittighedsfuldere og mere arbeidsom Repræsentant? Hvor fandtes

en skjønnere og elskeligere Forening af Indsigt og Klogskab, af Overlegenhed og Beskedenhed, af sandhedskjærlig Iver og viist Maadehold? Hvo besad, som han, den Gvne at kunne behandle enhver, endog den vanskelige Sag efter hiin skjønnede Regel: „at være Sandheden troe i Kjerlighed“? Det er vel enhver retsindig Folkerepresentants Formaal, at handle som Fædrelandets og Kongens Ven, hvad enten han bifalder eller modsiger — og det er vel erkjendt, at ofte var den, som modsagde, en trofastere Ven af Konge og Folk, end Een og Anden, som bifaldd; men ikke Enhver forstaaer, eller har det i sin Magt, at lade denne Land lyse frem som Sjelen i alle sine Udtryk, naar vanskelige Sager prøves og veies. Og i denne Henseende nævner jeg, efter min Indsigt og Overbeviisning, Krohg som et stort, fast uefterligneligt Monster. Dette er og, saavidt jeg veed, almindeligen erkjendt, endskjondt, medens Beundringen gjenlod omkring ham over hans sjeldne Evner, syntes han selv at være den Eneste, som ikke vidste, hvad Mand han var. Ja, jeg holder mig forvisset om, at Kongen, som kjendte ham, som kaldte ham til sit Raad og benyttede ham i flere forskjellige Departemens, har gjenkjendt sin vise Tænker ogsaa paa Stortingets Bænke, og med Glæde erfaret, at han, skjondt udtraadt af Raadet, dog endda stod fremdeles som Kongens og Folkets Mand, raadgivende og ledende ved vigtige Sagers Behandling. Rygtet har talt glædeligen derom, og Narene 1824 og 1827 have eet Vidnesbyrd at fremføre, der er lige opheviende for Kongens Tænkemaade, som hædrende for Krohgs Talenter. — Mange saadanne Mænd paa Thinge! — o hvad kunde det gjenfødte Norge ikke blive!?

Men, hvad ville I, I lyse Billeder af hvad Krohg har været, og hvad Norges Storting har eiet? — Al, han er jo død! — i Manddommens, i Kraftens Alder udsluktes hans Livs Lys! — Fædrelandet har kun det tunge Savn tilbage, og Merke hviler over dets Forhaabninger! — Seer Sorgen udbredt over dette Samfund! horer Klage-tonerne gennem Norges Land! — Wille I da forege den bittre Følelse af vort Tab ved at

vise os hvad der aldrig mere skal høre os til?! — Dog, tilgiver, I kjære Gjenfkin af det Forsvundne! Vise Eder bort? — o, det kunne, det ville vi ikke. Nei, bliver! — o bliver! — staaer her ved Siden af vor Sorg, at berede Taareofferet paa hans Grav, og reise ham et usorgængeligt Minde i hver Normands Bryst! — Det letter Hjertet, at Tabets og Savnets iisnende Følelser smelte i Bemod, og det troster, at vide den Tabtes Værd erkjendt. — Erkjendt? ja erkjendt er det jo sjernt og nær, at vor Krohg var en Mand, som ethvert Land maatte være stolt af at eie — en Mand for Norges unge Statsforfatning, der kunde give den baade Anseelse og Styrke. — Men, ah, han er død! — O, vidne skal da Norges dybe Sorg ved hans Grav, at det forstaaer sit Tab, og at det fortjener at have eiet en Krohg. — Staaer ogsaa, I herlige Minder, I rorende Vidnesbyrd! — o, staaer med Eders vemobblandede Lindring og Trost i hans Forladtes Sorgkreds — der, hvor, i et otte og tyve aarigt Samliv, hans Aand og Hjerte var hjemme paa denne Jord! forener Eder med de omme Erindringer om hans Kjerlighed, hans stille huuslige Dyder, hans christelig-religiose Sind, og siger til de Sorgende: Ja, han var Eders Laarer værdig — men seer dog og Deeltagelsen! seer den dybe, inderlige Medfølelse strække sig saa vidt som Norges Grændser! seer, hvilket elskeligt Minde Eders Hensarne vandt sig paa denne Jord, medens han levede saa stille med Eder for Evigheden, for hiin bedre Verden, hvor I skulle sees igjen! — Staaer ogsaa, I lysende Erindringer om den tabte Fædrelandsven! — o, staaer ved Siden af Fædrelandets Sorg hist i Norges Thingfal, med Eggefrandsen og med Sagas varige Bautasteen, og opelsker sandt Fædrelandsstind og Almeenaand blandt Norges Sonner gjennem Tiderne indtil den sidste Slægt — til Velsignelse over det elskede Fædreland, for hvilket Krohg levede — og døde!

Cantate. *)

For Talem.

Chor.

Norge, klag din dybe Smerte!

Brustet er din Vædlings Hjerter,

borte er din Wiismands Aand! —

Hoit i dine Klippesale,

gjennem dine stille Dale

lyder Særvet af hans Aand.

Recitativ.

Krohg er ei mere! — Trondelag, o, hor det! —

Du kjendte — Du har seet hans stille Wandel,

Du, stolt, ham kaldte din, og i hans Hæder

din egen saae. — Han er ei meer — er død! —

Ei til dit Skjød han vendte meer tilbage,

ei til sin Kreds igjen! — O, bland din Klage

med den, som lyder i hans Elftes Bolig! —

Det soandt det Gjensyns Haab — brat det udsluktet

i Død, — og, af! — mens omme Længsler vented'.

*) Forfatteren maae, til sin Undskyldning, anmærke, at Ordene — for Tidens Kortheds Skyld — maatte skrives til en given Musik.

Aria.

Samfund, som i disse Sale
 Iytted' til hans vise Tale,
 Klag! — o, han er tabt for Dig! —
 Lad, Gunneria! din Taare
 rinde ved din Dodes Baare!
 frands med Ewiggrønt hans Liig!

Recitativ.

Krohg er ei meer! — Retfærdighed sit Tempel
 har klædt i Sorg. — Dens Dverpræst er falden;
 Han, som dens Bægtstaal holdt saa fast, saa vaersomt,
 og fra dens blanke Sværd Rustpletten viffed',
 han — af, i Manddoms Kraft! — nu borte er! —
 I Friheds Træ hor Mattens Binde fuse! —
 Det boier sig, og Taaren paa dets Blade
 nedruller tung paa Frihedsvennens Gravhei:
 Han, som det vogted' med den dybe Wiisdom
 og Kjerlighed til Fædreland og Konge,
 er borte! — Krohg er død! — o, sorg, sorg, Norge!

Chor.

Har, Norge, Du vel mangen Mand,
 som Dig den Ven erstatte kan,
 hvem Graven nu tildækker? —
 Klag, Normand, ved den Tabtes Stov!
 Slynng Mindets Blomst blandt Egeløv
 for ham, som Graven dækker! —

Efter Talem.

Aria.

Fred med den elskte Dode være!
 De Jordelænker brudte ere,
 og Aanden fundet har sit Hjem.
 Sit frie Norges Morgenrode
 han saae og kjendte, for han dode
 og gif til Friheds lyse Hjem.

Recitativ.

— Stands, dristig Tanke over Herrens Veie!
 Alverd'nens Love fatter kun Alviisdom.
 Er og tilbeed den i dens dunkle Dybhed! —
 Men er der Eviol, er Livet Dig en Gaade,
 da sporg Dig — naar Du seer den dybe Tænker
 og Sandheds hjæffe Ven, i Kraftens Alder,
 at rykkes bort midt i sin ædle Birken,
 maaskee selv mistkjendt, efter svære Kampe —:
 Er dette Alt? er dette Livets Grændse
 for saadan Mand? og — foel, vent Evigheden!

Chor.

Lyse Glimt fra Nanders Land
 gjennem Tidens Mørke blinke,
 til en bedre Verden vinke
 Tanken op fra Gravens Rand.

Hedenfarne! did vi stue
 efter din den frie Aand. —
 Men i Nord skal herligt lue
 Mindet om din lyse Aand.

Efterat foranstaaende Cantate allerede var kommen under Afskrivning paa Partituren af Musiken, modtog Directionen efterstaaende, til samme Musik forfattede Cantate; hvilken, med Forfatterens Samtykke, her tillige meddeles.

Før Talem.

Chor.

Over Firmamentet svinger
 Hesten sine Ravnevinger,
 Natten breder ud sit Sloer:
 Stormene med rædsom Vælde
 hvine over Hav og Fjelde;
 sukkende: Naturen doer.

Recitativ:

Ei dette Merke noget Godt bebuder;
 og disse hule, varselfulde Toner
 spaae mere end sædvankig Sorg, og fylde
 med Frygt vor Barm, med Uengstelse vor Sjæl:
 Vi zittrende vor Skjæbne see imøde,
 men ahne ei dens Dom. O Død! forgjæves
 til Dig, henfaldende, vor Røst vi høve.

Du har alt Staven brudt, vort Selskabs Støtte —
 vor Krohg — er død — saa pludselig, saa tidlig.

Aria.

Saarer Alles Dine væde;

Muserne Din Død begræde;

Venskab feler dybt Dit Savn.

Tankerne til Himlen stræbe;

Ah! omsonst, den matte Løbe dem

stammer ikkun koldt — Dit Navn.

Recitativ.

O, grumme Død! hvad har Du gjort? Det Tempel,
 som nys indsluttede saa megen Lærdom;
 en Aand, saa kraftig, lys, saa frie for Fordom,
 omfattende og stor; og meer, et Hjerter,
 som — ah! det slaaer ei meer' — som slog saa varmt,
 saa brændende for Fædreland og Frihed:

See! dette Tempel nu er sunket sammen.

Det ligger der, tilintetgjort i Støvet;

og over de nedstyrtede Ruiner,
 med Afsyn, bleggt og rædsomt, ruger Døden.

O, Forsyn! — o vort Haab — o Sorg — o Smerte.

Chor.

Saa græd vort Selskab ved hans Grav,
 Den, Himlen i sin Naade gav,

nu ligger paa sin Baare.

Græd Norge for din gjæve Son;

græd Benskab, bitterlig i Lon;

Vær Du hans Bauta, Daare!

Efter Talem.

Aria.

Dung ruller Daaren fra vort Die,

og taus vi os i Stovet boie;

til Himmelen vi tye om Trost.

Den gyde Balsom i vort Hjerter,

og lindre naadigen vor Smerte

med Haabets søde Englerost.

Recitativ.

Det Lys, som skinnede saa klart, er slukket;

men Anden, hvorfra det udgik, end lever;

og Saga, vort, den dybe Rune rister,

som Tidens Haand ei mægter at udslutte;

thi uadskilleligt fra det vi statte

og elske meest, vor Friheds Grundlov,

er den Begrædtes Navn — som den os helligt.

Hans Sjel afstyret Stovet, som den fængslet,

og svævende til Himlen fandt et Stade,

hvorhen ei jordisk Kummer kan ham følge.

Chor. *Den dybt begravede*

Egekrandsen er Din Len;
 Folkets Hjerte er din Throne,
 som dets Kjerlighed Din Krone,
 Noras dybt begravede Sen!
 Lause, hede Taarer rinde
 hedenfarne Krohg, for Dig;
 Legemet er Støv — Dit Minde
 og Din Aand ubødelig.